

Betænkning afgivet af Udvalget for forretningsordenen den 11. maj 2011

Betænkning og indstilling

vedrørende

ændring af forretningsordenen for Folketinget, folketingsbeslutning om nedsættelse af et udvalg vedrørende grønlandske forhold og folketingsbeslutning om nedsættelse af et udvalg vedrørende færøske forhold

Indledning

Folketingets Præsidium har igennem nogen tid løbende drøftet forskellige ændringer i Folketingets arbejdsgange og har efter drøftelse med gruppeformændene fremsendt forslag om flere konkrete ændringer til Udvalget for Forretningsordenen, som udvalget har behandlet i et møde. På baggrund heraf fremsættes i det følgende en række forslag til ændringer af Folketingets forretningsorden. Endvidere foreslår udvalget visse forbedringer og ændringer af praksis, som ikke kræver ændring af forretningsordenen.

1. Ændringer af ordningen for behandling af EU-sager

1.1. Styrkelse af fagudvalgenes rolle i EU-sager

På baggrund af drøftelser i Europaudvalget i slutningen af 2009 og senere drøftelser i folketingsgrupperne gennemførtes fra oktober 2010 visse tiltag, der skal styrke behandlingen af EU-sager i Folketingets fagudvalg. Det drejer sig navnlig om at give Europaudvalget bedre mulighed for at inddrage fagudvalgene i EU-sager og indhente udtalelser fra fagudvalgene herom.

En ordning med obligatoriske udtalelser fra parlamentariske fagudvalg praktiseres i dag i Finland. Her er fagudvalgene i alle EU-sager, hvor der er tale om mandatgivning fra den finske pendant til Europaudvalget, forpligtet til at udarbejde skriftlige indstillinger til dette. Ordningen har eksisteret, siden Finland blev medlem af EU, og er indskrevet i den finske grundlov.

Det foreslås, at en lignende praksis indføres i Folketingets forretningsorden, således at Europaudvalget i EU-sager kan anmode et relevant fagudvalg om inden for en nærmere angiven frist at afgive en udtalelse. Det anmodede fagudvalg forudsættes herefter at være forpligtet til at afgive udtalelse.

I overensstemmelse med Folketingets praksis har fagudvalg altid mulighed for at afgive en udtalelse til Europaudvalget, som indeholder mindretalsudtalelser. Med henblik på at sikre, at en udtalelse i videst muligt omfang er udtryk for fagudvalgets samlede stillingtagen til en EU-sag, bør det tilstræbes, at udtalelsen støttes af et flertal i udvalget. Europaudvalget har givet tilsagn om en generel drøftelse af dette emne, hvor udvalgene i fællesskab forsøger at finde frem til nogle fælles retningslinjer, som på den ene side sikrer, at Folketingets høringssvar tages alvorligt i EU-systemet, og på den anden side sikrer mindretalsbeskyttelse.

Ordningen forventes ikke anvendt på alle EU-sager, men alene på sager, hvor det efter Europaudvalgets vurdering er særlig ønskeligt at inddrage et eller flere fagudvalg. Disse sager kan f.eks. omfatte grøn- og hvidbøger, væsentlige nye forslag til EU-lovgivning og reformer af EU-politikker.

Som en yderligere styrkelse af fagudvalgenes behandling af EU-sager vil Det Internationale Sekretariat søge i samarbejde med regeringen at arrangere fælles ekspertmøder på et tidligt tidspunkt under behandlingen af relevante EU-sager. I samme forbindelse vil Det Internationale Sekretariat generelt gøre en indsats for at orientere fagudvalgene om betydningen af, at Folketinget afgiver kvalificerede høringsbidrag på det rette stadium i EU's beslutningsproces, og på det mere overordnede plan om Europa-Kommissionens arbejde med bl.a. grøn- og hvidbøger og om samarbejdet mellem Kommissionen og de nationale parlamenter. Ydermere gøres det til et fast tilbud til fagudvalgene, at Folketingets EU-konsulent efter anmodning præsenterer relevante EU-sager, herunder grøn- og hvidbøger, for udvalgene og i den forbindelse orienterer udvalgene om betydningen af at afgive udtalelse. Endelig vil Det Internationale Sekretariat holde sig i regelmæssig kontakt med Folketingets partier for på et uformelt grundlag at få kendskab til medlemmernes ønsker og

behov for oplysninger i forbindelse med arbejdet med EU-sager i fagudvalgene.

1.2. Fagudvalgene i centrum for kontrollen med nærhedsprincippet efter Lissabontraktatens ikrafttræden

Lissabontraktaten, som trådte i kraft den 1. december 2009, styrker de nationale parlamenters kontrol med overholdelsen af nærhedsprincippet. De nationale parlamenter kan fremover overvåge og påtale Kommissionens tilsidesættelser af nærhedsprincippet inden for en periode på 8 uger efter et EU-forslags fremsættelse. Hvis de nationale parlamenter mener, at et forslag til EU-lovgivning strider mod nærhedsprincippet, kan de give såkaldte gule eller orange kort til Kommissionen.

Europaudvalget vedtog den 9. april 2010 en beretning, som lægger op til, at Folketingets fagudvalg skal spille en central rolle i forbindelse med nærhedskontrollen. Kontrollen sker efter det grundlæggende princip, at fagudvalgene har ansvaret for den første behandling af et lovgivningsforslag, mens Europaudvalget vedtager den endelige indstilling til EU's institutioner.

Proceduren indebærer, at Europaudvalget straks sender alle relevante forslag til retsakter til det eller de relevante fagudvalg. Fagudvalgene har derefter 5 uger til at afgive en foreløbig indstilling til Europaudvalget, hvis de vurderer, at nærhedsprincippet ikke er overholdt. Europaudvalget vedtager på denne baggrund den endelige begrundede udtalelse senest 8 uger efter forslagens fremsættelse. Den begrundede udtalelse sendes til formændene for Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet.

Europaudvalgets beretning indebærer endvidere, at Europaudvalgets sekretariat til støtte for kontrollen med nærhedsprincippet årligt udarbejder en oversigt over prioriterede nye forslag for det kommende år. Oversigten vil omfatte i størrelsesordenen fem til ti forslag. Oversigten sendes til Europaudvalgets medlemmer, fagudvalgene og regeringen i begyndelsen af hvert år og tjener som udgangspunkt for Folketingets kontrol med nærhedsprincippets overholdelse.

Med henblik på at understøtte fagudvalgenes kontrol af nærhedsprincippet vil EU-konsulenten umiddelbart efter fremsættelsen af de udvalgte forslag udarbejde en EU-note, som gennemgår forslagens hovedelementer.

2. Ministres mulighed for at tage ordet under forhandlingerne i Folketingssalen

På baggrund af forhandlingerne under Folketingets afslutningsdebat den 2. juni 2010 og 1. behandling af finanslovsforslaget den 7. september 2010 har Præsidiets drøftet rammerne for, at ministre kan tage ordet under forhandlinger i Folketingssalen. Præsidiets har herunder overvejet behovet for en præcisering af forretningsordenens bestemmelser om taletider m.v., når en minister ønsker ordet uden for en talerrække.

Ifølge grundlovens § 40 og forretningsordenens § 28, stk. 4, er ministrene berettiget til under forhandlingerne at forlange ordet, så ofte de vil, idet de i øvrigt iagttager forret-

ningsordenen. Ved en ændring af forretningsordenen i 1997 (folketingsbeslutning af 27. maj 1997) indsattes med henblik på den situation, at en minister ønsker ordet uden for en talerrække, bestemmelsen i forretningsordenens § 28, stk. 3, 3. pkt. Bestemmelsen fastsatte en taletid for sådanne korte bemærkninger på højst 2 minutter. I bemærkningerne til beslutningsforslaget anførtes det, at Præsidiets fandt, at ministre normalt burde afholde sig fra at deltage i en debat på korte bemærkninger, idet de allerede ved de ordinære taletider var tildelt den nødvendige centrale placering i debatten. Endvidere udtaltes, at hvis en minister imidlertid fandt det nødvendigt at fremkomme med en kommentar på dette stadie af debatten, burde ministeren normalt acceptere at måtte afvente sin tur, ligesom det i disse tilfælde undtagelsesvis skulle være muligt for medlemmerne senere i debatten at kommentere ikke kun den oprindelige ordførers indlæg, men også ministerens. Disse overvejelser blev yderligere aktualiseret af den pr. 1. januar 2004 ændrede praksis, hvorefter korte bemærkninger blev afgivet fra pladserne i salen til ordføreren eller ministeren, modsat tidligere, hvor alle indlæg, herunder korte bemærkninger, blev afgivet fra talerstolen og ikke var strengt begrænset til ordførernes indlæg.

Ved folketingsbeslutning af 1. juni 2007 blev ministerens taletid ændret til 3 minutter. Af betænkningen og indstillingen, der ligger til grund for ændringen, fremgår følgende om praksis: »En traditionel modvilje mod, at ministre tager ordet midt i debatten og dermed kommer til at dominere denne på bekostning af ordførerne, er baggrunden for den nuværende praksis, hvorefter ministre ikke får ordet fra deres pladser som en kort bemærkning, men skal op på talerstolen og afgive bemærkningen som et indlæg med risiko for at skulle uddybe det ved efterfølgende svar på korte bemærkninger fra medlemmerne. Under en forhandling kan der imidlertid opstå behov for, at en minister fremkommer med forskellige oplysninger, for at undgå at debatten gennemføres på et forkert grundlag. Det foreslås, at når en minister således tager ordet midt i debatten, sker det fra talerstolen, og ministeren tildeles maksimalt 3 minutters taletid efterfulgt af en mulighed for korte bemærkninger til ordførerne efter formandens skøn med henblik på at stille yderligere opklarende spørgsmål.«

Det vurderes, at den nuværende regel og praksis for ministres adgang til at tage ordet uden for talerrækken grundlæggende bør fastholdes. Dog vurderes det, at der efter omstændighederne også bør gives adgang til, at andre medlemmer end ordførere kan fremkomme med korte bemærkninger til ministeren. Hvorvidt dette i hvert enkelt tilfælde skal ske, bør bero på formandens eller den fungerende formands vurdering i den konkrete situation. Vurderingen foretages ud fra, hvad der skønnes hensigtsmæssigt i den konkrete debat, herunder hvor megen tid det findes hensigtsmæssigt at afsætte til de korte bemærkninger. Denne ændring af praksis kan gennemføres uden en ændring af Folketingets forretningsorden.

3. Overvejelser om ændring af udvalgsstrukturen og om tidspunktet for nedsættelse af Folketingets stående udvalg

Folketingets Præsidium har i de seneste år gjort sig en række overvejelser om en ændring af strukturen for Folketingets stående udvalg. Overvejelserne indledtes på baggrund af en uenighed efter folketingsvalget i november 2007 om placering af klimaområdet. Regeringen ønskede på det tidspunkt området overført til Det Energitpolitiske Udvalg, svarende til oprettelsen af det nye Klima- og Energiministerium, mens oppositionen ønskede området fastholdt i Miljø- og Planlægningsudvalget. Den eksisterende placering af området blev fastholdt, men Præsidiets besluttede at nedsætte en administrativ arbejdsgruppe, der skulle fremkomme med modeller til eventuelle ændringer af den samlede udvalgsstruktur med henblik på en ikrafttræden i den følgende valgperiode. Efter Præsidiets drøftelser på to seminarer i 2009 blev gruppeformændene orienteret om overvejelserne. Gruppeformændene gav klart udtryk for, at der ikke var ønske om en større reform af udvalgsstrukturen, jf. dog punkt 3.1. om oprettelsen af et Ligestillingsudvalg og Udvalget for Landdistrikter og Øer samt punkt 3.2. om udvidelse af antallet af medlemmer og afskaffelse af stedfortræderordningen.

Der var imidlertid bred tilslutning til at udsætte nedsættelsen af udvalgene efter et nyvalg, til regeringen har fastlagt antallet af ministerier og ressortfordelingen, således at udvalgenes ressort og antal eventuelt kan tilpasses ministeriernes ressort. Samtidig var der bred enighed om, at Folketinget skal fastholde sine suveræne ret til at beslutte udvalgsstrukturen, men også om, at udvalgenes arbejde fungerer bedre og lettere, når der til hvert udvalg kun svarer én minister.

I forhold til ændringer i proceduren ved nyvalg bør det erindres, at Folketinget normalt først træder sammen 2 uger (12 søgnedage) efter valgdagen, jf. grundlovens § 35, stk. 1. I den periode må det forventes, at der pågår regeringsforhandlinger. Tidspunktet for nedsættelsen af udvalg vil normalt kunne aftales på det gruppeformandsmøde, der traditionelt finder sted nogle dage før Folketingets sammentræden – typisk sammen med statsministeren. Når Folketinget er trådt sammen og har godkendt valget, følger samme dag valg af formand m.v. samt statsministerens åbningsredegørelse. Dagen efter nedsættes normalt de stående udvalg, og den efterfølgende dag afholdes Tingets åbningsdebat. Skulle det vise sig, at regeringen ikke er dannet på det tidspunkt, kan der være behov for at udskyde nedsættelsen af de stående udvalg til den følgende uge eller senere, hvis regeringens ressortfordeling skal afspejles i udvalgenes sagsområder.

Det forventes ikke at være relevant at ændre Folketingets forretningsorden med henblik på at gøre sådanne udsættelser mulige, idet der forudsættes at være tale om ændringer i de eksisterende stående udvalgs sagsområder, hvilket Udvalget for Forretningsordenen allerede i dag har hjemmel til at foretage, jf. forretningsordenens § 7, stk. 2.

3.1. Ændringer i udvalgsstrukturen

Det foreslås på baggrund af drøftelser på gruppeformandsmøder den 23. november 2010 og den 17. marts 2011, at der

som nye stående udvalg oprettes et udvalg for landdistrikter og øer samt et ligestillingsudvalg, og at Det Politisk-Økonomiske Udvalg nedlægges.

3.1.1. Oprettelse af et ligestillingsudvalg og nedlæggelse af Det Politisk-Økonomiske Udvalg

Den første minister for ligestilling blev udnævnt den 1. juli 1999. Ligestillingsministeren arbejder med ligestilling på tværs af ministerområderne. De enkelte ressortministre har ansvar for ligestilling inden for deres eget område både med hensyn til særlige initiativer og til generelle initiativer. Ligestillingsministeren koordinerer regeringens ligestillingsarbejde og udstikker rammen for den overordnede ligestillingspolitik.

Der er derimod ikke i dag i Folketinget et udvalg, der har ligestillingsområdet som sit sagsområde, men der har udviklet sig den praksis, at Det Politisk-Økonomiske Udvalg har haft dette sagsområde, uden at det dog er fremgået af den beskrivelse af udvalgets sagsområde, som fremgår af et bilag til Folketingets forretningsorden. Forslaget om at oprette et ligestillingsudvalg skal ses i sammenhæng med, at det i flere sammenhænge har været diskuteret, om der er behov for et udvalg, som kan have det overordnede og tværgående blik på ligestillingsområdet i Folketinget, på samme vis som ministeren for ligestilling har det overordnede ansvar for regeringens ligestillingspolitik.

Ligestillingsudvalget får som sagsområde: »Ligestillingsforhold, herunder nationalt og internationalt ligestillingsarbejde«. Ligestillingsudvalget får dermed et sagsområde, som svarer til ligestillingsministerens ressort. Ligestillingsudvalget skal behandle lov- og beslutningsforslag på ligestillingsområdet og føre kontrol med regeringen på dette område. Ligestillingsudvalget får snitflader til andre stående udvalg i spørgsmål vedrørende ligestilling på de forskellige fagområder. Disse opgaver må efter en konkret vurdering henvises til det udvalg, hvor det er mest relevant, at behandlingen finder sted.

Det foreslås samtidig at nedlægge Det Politisk-Økonomiske Udvalg. Det følger af bilaget til Folketingets forretningsorden, at dette udvalgs sagsområde er: »Kontaktorgan mellem regeringen og Folketingets vedrørende sager af principiel betydning for den politiskøkonomiske udvikling«. Som nævnt ovenfor har ligestillingsområdet, som fremover foreslås varetaget af Ligestillingsudvalget, udgjort en væsentlig del af Det Politisk-Økonomiske Udvalgs arbejdsområde. Lov- og beslutningsforslag og andre sager uden for ligestillingsområdet, som hidtil har været behandlet i Det Politisk-Økonomiske Udvalg, skal fremover efter en konkret vurdering behandles af et andet relevant fagudvalg.

Finansudvalget har tilsluttet sig, at den del af Det Politisk-Økonomiske Udvalgs arbejde, der vedrører de overordnede linjer i den politisk-økonomiske udvikling, fremover bør behandles i Finansudvalget. Udvalget vil i den forbindelse drøfte, hvorledes andre relevante stående udvalg kan inddrages heri.

Finansudvalget har samtidig drøftet udvalgets eventuelle behandling af lovforslag. Udvalget bør som udgangspunkt

som hidtil alene behandle finans- og tillægsbevillingslovene og lovforslag om statslån. Udvalget finder dog, at når helt særlige grunde taler herfor, kan lovforslag henvises til Finansudvalget, og i forbindelse med behandlingen heraf vil udvalget som hovedregel fravige den almindeligt gældende regel om, at udvalget alene modtager skriftlige henvendelser fra ministre, og om, at det ikke er muligt at søge foretræde for udvalget.

3.1.2. Oprettelse af et udvalg for landdistrikter og øer

Udvalget for Landdistrikter og Øer får som sagsområde: »Vilkårene for og udviklingen i landdistrikter og på de mindre øer«. Udvalget bliver en direkte adgang til Folketinget for relevante foreninger, organisationer og borgere i landdistrikter og på de mindre øer.

Udviklingen i landdistrikter i bred forstand omfatter i praksis de fleste politikområder, og sagsområdet for Udvalget for Landdistrikter og Øer kommer således til at gå på tværs af ministerområder og andre folketingsudvalgs sagsområder. Det foreslås, at der ikke overføres sagsområder fra andre stående udvalg til Udvalget for Landdistrikter og Øer, men at udvalget som led i sit arbejde skal følge behandlingen af konkrete forslag og sager i de forskellige udvalg, så udvalget har et overblik over udviklingen i landdistrikter og på øerne og kan gå i dialog med de relevante ministre herom.

Det skal indgå i arbejdet for Udvalget for Landdistrikter og Øer at drøfte regeringens landdistriktsredegørelser og regionalpolitiske redegørelser til Folketinget og eventuelt andre relevante tværgående oplæg m.v. fra regeringen eller andre. Lov- og beslutningsforslag, hvis hovedindhold vedrører forhold i landdistrikter og på øerne af mere generel eller tværgående karakter, kan henvises til udvalgsbehandling i Udvalget for Landdistrikter og Øer.

Det foreslås, at Udvalget for Landdistrikter og Øer overtager de opgaver, som hidtil er varetaget af Folketingets Økontaktudvalg, og at Økontaktudvalget i den nuværende form som følge heraf bliver nedlagt.

Økontaktudvalget, som består af et medlem fra hvert parti, er hidtil blevet nedsat efter hvert folketingsvalg. Sagsområdet for Økontaktudvalget er ikke nærmere angivet i forretningsordenen eller andre steder, men Økontaktudvalget har i praksis fungeret som et kontaktudvalg mellem Folketingets partier og Sammenslutningen af Danske Småøer, der som medlemmer har øer uden bro- eller dæmningsforbindelse til fastlandet, som har en fastboende befolkning på som udgangspunkt ikke under 20 og ikke over 1.200 indbyggere, og som ikke har selvstændig kommunal status. Økontaktudvalget har regelmæssigt foretaget studiebesøg til sådanne småøer.

En nedlæggelse af Økontaktudvalget kan formelt ske uden ændring af forretningsordenen. Det kræver alene en beslutning om ikke at nedsætte Økontaktudvalget efter folketingsvalget. Udvalget for Landdistrikter og Øer nedsætter i lyset af de særlige forhold, som gælder for småøerne et underudvalg, som i særlig grad kan følge vilkårene for og udviklingen på småøerne. Forholdene på øer beliggende i landdi-

strikter er imidlertid også omfattet af sagsområdet for Udvalget for Landdistrikter og Øer.

3.2. Forøgelse af antallet af udvalgsmedlemmer og ophævelse af stedfortræderordningen

På baggrund af drøftelser i gruppeformandsmødet den 23. november 2010 og den 17. marts 2011 foreslås stedfortræderordningen for de stående udvalg nedsat efter § 7, stk. 1, i Folketingets forretningsorden ophævet. Samtidig foreslås en tilsvarende udvidelse af antallet af ordinære medlemmer af de stående udvalg.

Baggrunden herfor er, at der i det daglige udvalgsarbejde ikke skelnes mellem ordinære medlemmer og stedfortrædere. Stedfortrædere har, jf. forretningsordenens § 7, stk. 4, ret til at deltage i udvalgsarbejdet på linje med udvalgsmedlemmer, dog uden stemmeret og uden ret til at fremsætte nogen udtalelse i betænkninger.

Udadtil kan det imidlertid have betydning for de enkelte folketingsmedlemmer, om de er egentlige udvalgsmedlemmer eller alene stedfortrædere i et udvalg.

Da de stående udvalg hidtil typisk har haft 12 stedfortrædere, foreslås antallet af ordinære medlemspladser øget tilsvarende, dvs. til i alt 29 medlemmer. Dog foreslås det, at antallet af medlemmer i de fire udvalg, der ikke hidtil har haft stedfortrædere, forbliver uændret. Det drejer sig om Udvalget for Forretningsordenen, Finansudvalget, Indfødsretsudvalget og Udvalget til Valgs Prøvelse.

Forslaget om at afskaffe stedfortræderordningen og samtidig forhøje antallet af ordinære medlemmer omhandler her kun de stående udvalg, der er nedsat efter Folketingets Forretningsordens § 7, stk. 1. For så vidt angår Udvalget vedrørende Grønlandske Forhold og Udvalget vedrørende Færøske Forhold, er disse udvalg etableret via selvstændige folketingsbeslutninger og således ikke umiddelbart omfattet af reglerne om de stående udvalg i forretningsordenens § 7. Da det imidlertid har været hensigten, at disse udvalg skulle følge reglerne for de stående udvalg, for så vidt angår nedsættelsestidspunkt og antallet af medlemmer m.v., foreslås det, at også Udvalget vedrørende Grønlandske Forhold og Udvalget vedrørende Færøske Forhold fremover skal have 29 medlemmer.

For så vidt angår Det Udenrigspolitiske Nævn og delegationerne til internationale forsamlinger, f.eks. Nordisk Råd, OSCE's Parlamentariske Forsamling og NATO's Parlamentariske Forsamling, gælder, at de alle er reguleret af enten international eller national lovgivning m.v., der fastsætter krav om stedfortrædere. De er derfor ikke omfattet af den foreslåede ændring.

4. Ændring af bestemmelser om ansættelse i Folketingets administration m.v.

Efter forretningsordenens § 45, stk. 1, 3. pkt., foretages ansættelse og afskedigelse af medarbejdere i Folketingets Administration i 38. eller højere lønramme af formanden efter forhandling med næstformændene og efter godkendelse af Udvalget for Forretningsordenen. Bestemmelsen udgør en

begrænsning af den adgang, der efter bestemmelsen i styk- kets 1. pkt. tilkommer formanden eller den, som formanden bemyndiger dertil, til at ansætte og afskedige tjenestemænd og andre medarbejdere i administrationen.

I praksis påkalder ansættelser og afskedigelser under di- rektionsniveau sig forholdsvis ringe opmærksomhed blandt Udvalget for Forretningsordenens medlemmer. Hertil kom- mer, at en udvikling hen imod øget brug af cheflønskontrak- ter medfører, at en sondring baseret på lønrammer forekom- mer stadig mindre meningsfyldt. På den baggrund foreslås det som en administrativ forenkling, at bestemmelsen æn- dres, så alene ansættelser og afskedigelser af medarbejdere med sæde i Folketingets direktion fremover skal godkendes af Udvalget for Forretningsordenen. Ansættelser og afskedi- gelser af medarbejdere under direktionsniveau vil således i overensstemmelse med forretningsordenens hovedregel kun- ne foretages af formanden eller den, formanden bemyndiger dertil, uanset de pågældendes indplacering i lønrammer eller lønmæssige forhold i øvrigt (idet tjenestemænd dog som hidtil kun kan afskediges af formanden, jf. forretningsorde- nens § 45, stk. 1, 2. pkt.).

Det bemærkes, at lov om revisionen af statens regnskaber m.m. (rigsrevisorloven) indeholder en bestemmelse, hvoref- ter rigsrevisors ansættelse og afskedigelse af medarbejdere i 37. eller højere lønramme kræver godkendelse af Udvalget for Forretningsordenen. Af tilsvarende grunde, som for så vidt angår ansættelse og afskedigelse af medarbejdere i Fol- ketingets Administration, vil Præsidiet i forbindelse med en kommende ændring af rigsrevisorloven overveje at foreslå at ændre denne begrænsning i rigsrevisors adgang til selv at ansætte og afskedige sine medarbejdere inden for sine nær- mere personalemæssige rammer, så færre ansættelser og af- skedigelser skal godkendes af Udvalget for Forretningsorde- nen. Det foreslås dog allerede nu af regeltekniske grunde at ophæve forretningsordenens § 45, stk. 3, som i alt væsentligt er en gentagelse af den pågældende bestemmelse i rigsrevi- sorloven.

5. Ændring af bestemmelser om antagelse af revisorer til revision af Folketingets regnskaber

Det følger af forretningsordenens § 52, stk. 2, at Folketin- gets regnskaber revideres af en eller to revisorer, der antages og afskediges af Udvalget for Forretningsordenen efter ind- stilling fra Præsidiet.

Ordningen har udviklet sig således, at der i praksis indgås en aftale med et statsautoriseret revisionsfirma og ikke blot med en eller to enkelte revisorer om revision af Tingets regnskab. Det foreslås på den baggrund, at ordlyden af for- retningsordenens bestemmelse ændres, så den i højere grad afspejler revisionsordningens praktiske funktionsmåde.

I praksis har antagelsen af revisionsmæssig sagkundskab ikke påkaldt sig større interesse blandt Udvalgets for Forret- ningsordenens medlemmer. Som en administrativ forenkling foreslås derfor, at kompetencen til at antage et revisionsfir- ma direkte henlægges til formanden efter forhandling med næstformændene (Præsidiet). En sådan ordning vurderes endvidere at være bedst stemmende med det generelle prin-

cip, der finder udtryk i forretningsordenens § 43, hvorefter formanden efter forhandling med næstformændene leder ordningen af Folketingets indre forhold, herunder Folketin- gets Administration, og dets drift og regnskabsvæsen.

6. Adgang til at stille MFU-spørgsmål på udvalgenes forslagsdel

Udvalget for Forretningsordenen afgav den 16. maj 2007 betænkning og indstilling om ændring af forretningsordenen (beslutningsforslag nr. B 167). Beslutningsforslaget blev vedtaget af Folketinget den 1. juni 2007, og de ændrede reg- ler trådte i kraft fra begyndelsen af folketingsåret 2007-08. En af ændringerne vedrørte måden, hvorpå medlemmer af Folketinget kan stille spørgsmål til ministre. § 20-spørgsmål skal efter ændringerne bruges til at give medlemmerne ad- gang til inden for en uges tid at få oplyst en ministers hold- ning til eller opfattelse af et offentligt anliggende på grund- lag af information, der er umiddelbart tilgængelig for mini- steren. Spørgsmål, der ikke opfylder betingelserne for at kunne stilles som § 20-spørgsmål, f.eks. spørgsmål, der har til formål at indhente faktuelle oplysninger, kan i stedet sø- ges stillet via udvalgene, også af ikkemedlemmer af det rele- vante udvalg (de såkaldte MFU-spørgsmål).

Udvalget for Forretningsordenen fremhævede endvidere i betænkningen og indstillingen af 16. maj 2007, at der ikke må stilles spørgsmål om lov- og beslutningsforslag, der be- handles i udvalgene, som § 20-spørgsmål. Samtidig blev ad- gangen til at stille MFU-spørgsmål begrænset af de hidtil i praksis gældende begrænsninger for § 20-spørgsmål, herun- der at spørgsmål ikke kan vedrøre lov- og beslutningsfor- slag, der behandles i udvalg.

Det foreslås at udvide ikkemedlemmer af udvalgs adgang til at stille spørgsmål gennem udvalg til også at omfatte spørgsmål af såvel faktuel som holdningsmæssig karakter til lov- og beslutningsforslag, som behandles i et udvalg. Æn- dringen vurderes ikke i sig selv at medføre et øget antal spørgsmål, da sådanne spørgsmål i forvejen normalt bliver stillet, blot på anden vis. Ændringen kan gennemføres uden ændringer af Folketingets forretningsorden ved en ændret praksis. Ikkemedlemmer af et udvalg vil fortsat ikke kunne stille holdningsmæssige spørgsmål på udvalgenes alm. del, idet sådanne spørgsmål kan stilles som § 20-spørgsmål. Et udvalg – eller et flertal i udvalget – vil på samme måde som med holdningsmæssige spørgsmål stillet af udvalgsmedlem- mer i princippet have adgang til at afvise (eller tilbagetage) holdningsmæssige MFU-spørgsmål. Ikkemedlemmer af ud- valg vil fortsat ikke have adgang til at stille samrådsspør- gsmål.

Indstillinger

Herefter *indstiller* udvalget de ovenfor anførte ændringer af hidtidig praksis, som kan gennemføres uden ændringer i Folketingets forretningsorden, og de i nedenstående forslag til folketingsbeslutning indeholdte ændringer af forretnings- ordenen til *vedtagelse*.

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsordenen for Folketinget. (Behandling af EU-sager, udvalgsstruktur m.v.)

§ 1

I forretningsordenen for Folketinget, som vedtaget den 17. december 1953 og ændret senest den 26. marts 2009, foretages følgende ændringer:

1. I § 7, stk. 1, indsættes efter nr. 13 som nyt nummer:

»14) *Ligestillingsudvalget*.«

Nr. 14 bliver herefter nr. 15.

2. § 7, stk. 1, nr. 15, der bliver nr. 16, ophæves.

3. I § 7 indsættes efter nr. 23 som nyt nummer:

»24) *Udvalget for Landdistrikter og Øer*.«

Nr. 24 og 25 bliver herefter nr. 25 og 26.

4. § 7, stk. 3, 4. pkt., ophæves.

5. § 7, stk. 4 og 5, affattes således:

»Stk. 4. Udvalget til Valgs Prøvelse, Finansudvalget og Indfødsretsudvalget består af 17 medlemmer. De øvrige stående udvalg, jf. dog stk. 3, består af 29 medlemmer.

Stk. 5. Medlemmer, der er tilsluttet en folketingsgruppe, der ikke er repræsenteret ved medlemmer i de i stk. 1, nr. 1-26, nævnte udvalg, har ret til at indtræde i to af de i stk. 1, nr. 3-7, 9 og 11-26, nævnte udvalg med ret til at deltage i forhandlingerne i det pågældende udvalg, dog uden stemmeret og uden ret til at fremsætte nogen udtalelse i betænkningen.«

6. I § 7, stk. 7, ændres »17« til: »29«.

7. I § 8 indsættes efter stk. 10 som nyt stykke:

»Stk. 11. Europaudvalget kan anmode et af de øvrige udvalg om at afgive en udtalelse vedrørende et EU-forslag. Det anmodede udvalg afgiver herefter sin udtalelse inden for den

frist, der er fastsat i anmodningen. Det anmodede udvalg kan udpege et medlem til at fremlægge udvalgets udtalelse for Europaudvalget.«

Stk. 11-14 bliver herefter stk. 12-15.

8. I § 45, stk. 1, 3. pkt., ændres »i 38. eller højere lønramme« til: »med sæde i Folketingets direktion«.

9. § 45, stk. 3, ophæves.

Stk. 4 bliver herefter stk. 3.

10. § 52, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Regnskabet revideres af et statsautoriseret revisionsfirma, som antages til denne opgave af formanden efter forhandling med næstformændene.«

§ 2

I folketingsbeslutning af 4. juni 2002 om nedsættelse af et udvalg vedrørende grønlandske forhold foretages følgende ændring:

1. I teksten ændres »17 medlemmer og stedfortrædere« til: »29 medlemmer«.

§ 3

I folketingsbeslutning af 18. maj 2006 om nedsættelse af et udvalg vedrørende færøske forhold foretages følgende ændring:

1. I teksten ændres »17 medlemmer og stedfortrædere« til: »29 medlemmer«.

§ 4

Stk. 1. § 1, nr. 7-10, træder i kraft dagen efter vedtagelsen i Folketinget.

Stk. 2. § 1, nr. 1-6, og §§ 2 og 3 træder i kraft fra førstkommende valg til Folketinget.

Bemærkninger til forslaget

Bemærkninger til forslagens enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 og 2

Det foreslås, at der oprettes et nyt stående udvalg, Ligestillingsudvalget. Da Det Politisk-Økonomiske Udvalg hidtil har haft ligestillingsområdet som en væsentlig del af sit sagsområde, foreslås dette udvalg nedlagt. Ligestillingsudvalget får som sagsområde: »Ligestillingsforhold, herunder nationalt og internationalt ligestillingsarbejde«.

Der henvises i øvrigt til betænkningens punkt 3.1.1.

Til nr. 3

Det foreslås, at der oprettes et nyt stående udvalg, Udvalget for Landdistrikter og Øer. Som en konsekvens heraf vil Økontaktudvalget blive nedlagt. Udvalget for Landdistrikter

og Øer får som sagsområde: »Vilkårene for og udviklingen i landdistrikter og på de mindre øer«.

Der henvises i øvrigt til betænkningens punkt 3.1.2.

Til nr. 4-6

Det foreslås at ophæve stedfortræderordningen i de stående udvalg. Samtidig foreslås en tilsvarende udvidelse af antallet af ordinære medlemmer af de stående udvalg.

Da de stående udvalg hidtil typisk har haft 12 stedfortrædere, foreslås antallet af ordinære medlemspladser øget tilsvarende, dvs. til i alt 29 medlemmer. Dog foreslås det, at antallet af medlemmer i de fire udvalg, der ikke hidtil har haft stedfortrædere, forbliver uændret. Det drejer sig om Udvalget for Forretningsordenen, der har 21 medlemmer, og Finansudvalget, Indfødsretsudvalget og Udvalget til Valgs Prøvelse, der har 17 medlemmer.

Forslaget om at afskaffe stedfortræderordningen og samtidig forhøje antallet af ordinære medlemmer omhandler her kun de stående udvalg, der er nedsat efter Folketingets forretningsordens § 7, stk. 1.

For så vidt angår Det Udenrigspolitiske Nævn og delegationerne til internationale forsamlinger, f.eks. Nordisk Råd, OSCE's Parlamentariske Forsamling og NATO's Parlamentariske Forsamling, gælder, at de alle er reguleret af enten international eller national lovgivning m.v., der fastsætter krav om stedfortrædere. De er derfor ikke omfattet af den foreslåede ændring.

Endvidere nødvendiggør ophævelsen af stedfortræderordningen en konsekvensændring af den såkaldte observatørordning for løsgængere og medlemmer af grupper uden for valgforbund. Der er ikke med den ændrede formulering foretaget realitetsændringer af observatørordningen.

Den foreslåede ændring af § 7, stk. 7, indebærer, at også ad hoc-udvalg vil kunne have op til 29 medlemmer. Nedsættelse af ad hoc-udvalg er i de senere år blev mere og mere usædvanligt, idet Folketinget tilstræber at henvise alle sager til de stående udvalg. Da et fremtidigt behov for ad hoc-udvalg ikke kan udelukkes, er det fundet hensigtsmæssigt, at også disse udvalg kan bestå af 29 medlemmer.

Der henvises i øvrigt til betænkningens punkt 3.2.

Til nr. 7

Der foreslås indsat en udtrykkelig hjemmel i forretningsordenen, hvorefter Europaudvalget kan anmode et andet udvalg (et fagudvalg) om en udtalelse vedrørende et EU-forslag og sætte en frist for fagudvalgets afgivelse af denne udtalelse. Ved EU-forslag forstås i denne forbindelse ikke alene forslag til konkrete retsakter, men tillige forslag af mere overordnet politisk karakter, herunder grøn- og hvidbøger. Det anmodede udvalg kan udpege et af sine medlemmer til at fremlægge en udtalelse for Europaudvalget, men er ikke forpligtet hertil.

Der henvises i øvrigt til betænkningens punkt 1.1.

Til nr. 8

Med forslaget indskrænkes anvendelsesområdet for en af de begrænsninger, der i dag gælder for formandens eller af formanden bemyndigede personers adgang til at ansætte og afskedige medarbejdere i Folketingets Administration. Efter de nuværende regler ansættes og afskediges tjenestemænd og andre ansatte i Folketingets Administration af formanden eller dem, formanden bemyndiger hertil. Uansøgt afskedigelse af tjenestemænd foretages dog af formanden, og ansættelse eller afskedigelse af medarbejdere i 38. eller højere lønramme foretages af formanden efter forhandling med næstformændene og efter godkendelse af Udvalget for Forretningsordenen. Ansættelser og afskedigelser af medarbejdere under direktionsniveau tiltrækker sig i praksis ikke større opmærksomhed blandt Udvalget for Forretningsordenens medlemmer. Det foreslås derfor som en administrativ forenkling, at kravet om forhandling med næstformændene og godkendelse fra Udvalget for Forretningsordenen fremover kun skal finde anvendelse på medarbejdere med sæde i

Folketingets direktion. Derved bortfalder det nuværende kriterium om indplacering i lønrammer.

Der henvises i øvrigt til betænkningens punkt 4.

Til nr. 9

Bestemmelsen i forretningsordenens § 45, stk. 3, om rigsrevisors ansættelse og afskedigelse af medarbejdere er i alt væsentligt en gentagelse af bestemmelsen i rigsrevisorlovens § 1, stk. 7. Af regeltekniske hensyn foreslås forretningsordenens bestemmelse derfor ophævet.

Til nr. 10

Efter den nuværende bestemmelse i forretningsordenens § 52, stk. 2, revideres Folketingets regnskab af en eller to revisorer, der antages og afskediges af Udvalget for Forretningsordenen efter indstilling fra Præsidiet. Ordningen har i praksis udviklet sig således, at der antages et statsautoriseret revisionsfirma til opgaven og ikke blot en eller to enkelte revisorer. Det foreslås, at bestemmelsen i forretningsordenen ændres, så den i højere grad afspejler ordningens praktiske funktionsmåde.

Samtidig foreslås det, at kompetencen til at antage det pågældende revisionsfirma overføres fra Udvalget for Forretningsordenen til Præsidiet, i den foreslåede bestemmelse benævnt »formanden efter forhandling med næstformændene«. Formålet hermed er navnlig administrativ forenkling, idet valget af revisionsfirma normalt påkalder sig forholdsvis ringe interesse blandt Udvalget for Forretningsordenens medlemmer. Det er af sproglige og regeltekniske hensyn ikke fundet hensigtsmæssigt at gentage den nuværende bestemmelses formulering om afskedigelse af revisionsmæssig sagkundskab, men det forudsættes naturligvis, at Præsidiet kan beslutte at bringe samarbejdet med et antaget revisionsfirma til ophør, ligesom Præsidiet vil kunne beslutte, om et revisionsfirma skal antages til revisionen af Folketingets regnskab for en afgrænset periode eller opgave, eksempelvis revisionen af regnskabet for 1 år ad gangen, eller indtil videre.

Til §§ 2 og 3

Det foreslås, at Udvalget vedrørende Grønlandske Forhold og Udvalget vedrørende Færøske Forhold skal bibeholde et antal medlemmer svarende til medlemstallet i de egentlige stående udvalg. Da disse udvalg er nedsat ved selvstændige folketingsbeslutninger og ikke er omfattet af forretningsordenens § 7, er det nødvendigt at ændre disse folketingsbeslutninger. Af de respektive folketingsbeslutninger fremgår endvidere, at udvalgene nedsættes samtidig med de stående udvalg. Det vil derfor være muligt at afvente med at nedsætte dem i de situationer, hvor Folketinget beslutter at udsætte nedsættelsen af udvalgene efter et nyvalg, til regeringen har fastlagt antallet af ministerier og ressortfordelingen, jf. betænkningens punkt 3.

Til § 4

Det foreslås, at de ændringer i forretningsordenen, der vedrører de stående udvalg, træder i kraft efter afholdelsen af førstkommande valg til Folketinget. De øvrige ændringer

foreslås at træde i kraft hurtigst muligt, dvs. dagen efter vedtagelsen af folketingsbeslutningen.

Thor Pedersen (V) fmd. Mogens Lykketoft (S) nfm. Søren Espersen (DF) Holger K. Nielsen (SF) Helge Adam Møller (KF)
Flemming Damgaard Larsen (V) Jens Vibjerg (V) Ellen Trane Nørby (V) Anne-Mette Winther Christiansen (V)
Kristian Jensen (V) Pia Kjærsgaard (DF) Kristian Thulesen Dahl (DF) Tom Behnke (KF) Carsten Hansen (S)
Henrik Dam Kristensen (S) Karen J. Klint (S) Christine Antorini (S) Ole Sohn (SF) Margrethe Vestager (RV)
Morten Østergaard (RV) Line Barfod (EL)

Liberal Alliance, Kristendemokraterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldi og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	3
Socialdemokratiet (S)	45	Kristendemokraterne (KD)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Siumut (SIU)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	17	Tjóðveldi (T)	1
Radikale Venstre (RV)	9	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	4	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2